

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Факультет початкової освіти

Кафедра фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі

Кафедра дошкільної освіти

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка _____

Освітньо-професійна програма Початкова освіта. Дошкільна освіта _____

Умань – 2022

Розробники програми:

О. П. Муковіз: доктор педагогічних наук, професор кафедри теорії початкового навчання

Л. М. Байдюк: викладач кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі

С. С. Попиченко: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти

Г. І. Коберник: кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії початкового навчання

Наскрізна програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р.

Наскрізна програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедри дошкільної освіти

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р.

Обговорена та рекомендована до затвердження на засіданні науково-методичної комісії факультету/інституту початкової освіти

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р.

Наскрізна програма практики затверджена на засіданні навчально-методичної ради університету

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце практик в професійній підготовці здобувачів вищої освіти

У системі професійної підготовки важлива роль належить виробничій практиці. За своїм змістом виробнича практика з підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти має сприяти поглибленому вивченню професійної діяльності вчителя початкової та середньої школи на основі засвоєних теоретичних знань із обов'язкових та вибіркових компонентів освітньої програми.

Наскрізна програма практики здобувачів вищої освіти 013 Початкова освіта другого (магістерського) рівня вищої освіти є основним навчально-методичним документом, який визначає усі аспекти проведення практики. Вона забезпечує єдиний комплексний підхід до організації практики, її системність, неперервність і послідовність навчання студентів.

1.2. Мета практичної підготовки:

- поглиблення і закріплення теоретичних знань з педагогіки, психології та методик початкового навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у процесі навчання та застосування їх під час виконання конкретних педагогічних завдань у школі;
- формування і розвиток у майбутніх учителів педагогічної майстерності під час виконання ними обов'язків вчителя;
- виховання інтелектуальних, моральних, естетичних якостей, інтересу і любові до обраної професії, потреби у самоосвіті, вироблення творчого, навчально- і науково-дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

1.3. Завдання практичної підготовки:

- виховання професійно-значущих якостей особистості учителя, потреби у педагогічній самоосвіті;
- виховання стійкого інтересу й любові до професії вчителя;
- формування та розвиток професійних умінь та навичок;
- вироблення власного, творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності;
- встановлення зв'язків між теоретичними знаннями, отриманими під час вивчення психолого-педагогічних та методичних дисциплін і практикою;
- ознайомлення з сучасним станом освітньої роботи та передовим педагогічним досвідом освітніх закладів, співпраця з викладачами, вчителями початкової школи; організація педагогічної взаємодії з учнями, здобувачами вищої освіти;
- виховання професійних педагогічних якостей особистості;

- залучення до педагогічної діяльності та освітньої роботи;
- формування специфічних професійно-педагогічних умінь учителя;
- формування умінь відбирати навчальний матеріал, обґрунтовано вибирати та застосовувати різноманітні методи, форми, прийоми, технічні засоби навчання;
- застосування і поглиблення знань, набутих в процесі теоретичного навчання у ЗВО, інтеграція знань з суспільно-політичних, психолого-педагогічних і спеціальних дисциплін;
- знаходження шляхів педагогічно правильного розв'язання завдань виховання на уроках і в позакласній роботі;
- вироблення педагогічного такту і вміння тримати себе в дитячому колективі;
- формування творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

1.4. Компетентності здобувача вищої освіти:

- **проектно-прогностичні:** уміння прогнозувати розвиток і виховання дитини, результати певних педагогічних впливів; уміння ставити цілі і формувати завдання педагогічної діяльності; уміння планувати і складати плани роботи з дітьми, педагогами, батьками та ін.;
- **організаційні:** уміння організовувати різноманітні види діяльності з дітьми та дорослими, налагоджувати свою діяльність; уміння впорядковувати робоче місце тощо;
- **методичні:** володіння методами і прийомами роботи з дітьми та дорослими, уміння здійснювати індивідуальний підхід, розвивати творчі здібності, активізувати пізнавальну діяльність;
- **діагностичні:** уміння вивчати особистість дитини і дорослого, умови і засоби педагогічного процесу, педагогічну документацію; уміння аналізувати діяльність дітей і дорослих, продукти діяльності, уміння розробляти і використовувати методи науково-педагогічних досліджень тощо;
- **захисні:** уміння створювати сприятливі умови для здорового способу життя, створювати позитивний емоційний клімат, охороняти нервову систему учнів тощо;

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувач вищої освіти володіє такими компетентностями:

ЗК 2 – цінування та повага різноманітності та мультикультурності. Здійснювати професійну діяльність за принципами толерантності, безоціночності іншої особистості, мирного співіснування суб'єктів діяльності.

ЗК 3 – здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми. Проявляти ініціативу, пропонувати ідеї/гіпотези та організовувати діяльність щодо їх доведення, приймати обґрунтовані рішення та нести за них соціальну, етичну відповідальність.

ЗК 4 – здатність бути критичним і самокритичним. Осмислення, переосмислення дій для ґрунтового самоаналізу власної діяльності, самокритики та сприймання конструктивної критики.

ФК 1 – проєктувальна. Здатність використовувати науково-дослідницькі підходи до аналізу, планування, прогнозування діяльності (як особистої, так і керованого фахівцем закладу), передбачення наслідків своїх дій.

ФК 3 – методична. Здатність здійснювати методичний супровід освітньої діяльності в дошкільному закладі/початковій школі; доцільно використовувати у освітньому процесі науково обґрунтовані, традиційні та інноваційні методи, прийоми, засоби навчання.

ФК 4 – технологічна. Здатність реалізовувати технологічний підхід у освітньому процесі: використання оптимальних педагогічних технологій навчання молодших школярів/дошкільників на основі знань різноманітних технологій та їх наукових основ, технологічного інструментарію.

ФК 9 – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Виконувати спеціальні академічні завдання у відповідності до навчальної дисципліни.

ФК 10 – здатність працювати в галузевому/міжгалузевому/соціальному контексті. Ефективна взаємодія з педагогічними працівниками, співпраця з нефхівцями своєї галузі (з експертами з інших галузей), з батьківською спільнотою, пропагування педагогічних знань серед широких верств населення.

Очікувані результати навчання:

ПРН 2. Знати нормативно-правові документи, що регламентують діяльність дошкільних навчальних закладів та загальноосвітніх шкіл; напрями діяльності педагога, його функціональні обов'язки; права та обов'язки суб'єктів освітнього процесу; обсяг і функції роботи організатора дошкільної/початкової освіти; принципи адміністрування та управління; умови і передумови функціонування закладів дошкільної та початкової освіти.

ПРН 6. Застосовувати теоретичні знання з фахових/нефахових дисциплін у практичній діяльності, будувати та реалізовувати логічно завершену педагогічну систему: комплексне планування освітньо-виховних завдань, відбір форм, методів та засобів організації освітнього процесу.

ПРН 8. Використовувати інформаційно-комунікаційні та комп'ютерні технології для вирішення стандартних та нестандартних завдань професійної діяльності.

ПРН 13. Організувати освітній процес в умовах інклюзивного навчання.

ПРН 14. Аналізувати, узагальнювати, поширювати та впроваджувати передовий педагогічний досвід.

ПРН 17. Здійснювати, підтримувати та змінювати міжособистісну комунікацію з фахової проблематики; доказово і чітко вербально висловлювати думки відповідно до змісту, умов комунікації та адресата, прагнучи при цьому передати своє бачення питання.

ПРН 19. Дотримуватися вимог галузевого законодавства та нормативно-інструктивних матеріалів у сфері початкової освіти щодо безпеки життєдіяльності суб'єктів освітнього процесу.

ПРН 23. Бути наполегливим у вирішенні професійних завдань та взятих зобов'язань, нести соціальну, етичну відповідальність за внесок/результати професійної діяльності.

ПРН 24. Здійснювати рефлексію власної професійної діяльності; володіти навичками самоорганізації, саморозвитку з метою підвищення рівня педагогічної майстерності.

II. ВИДИ ТА ТЕРМІНИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИК

Відповідно до навчального плану, який затверджений в установленому порядку діє наступний порядок проходження студентами практики відповідно до другого (магістерського) рівня вищої освіти:

№	Вид практика	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю	Тривалість	Семестр
1.	Виробнича практика в початковій школі	9	залік	6 тижнів	2
2.	Виробнича практика в закладах дошкільної освіти	9	екзамен	2 тижні 4 тижні	2 3

III. БАЗИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Базами проходження виробничої практики є заклади загальної середньої освіти різних типів, позашкільні заклади, дитячі будинки, заклади дошкільної освіти м. Умані та Уманського району, а також заклади загальної середньої освіти за місцем проживання та працевлаштування студента-практиканта, які мають необхідну навчально-матеріальну і методичну базу та кваліфіковані педагогічні кадри.

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИКИ

Виробнича практика передбачена згідно навчального плану в 2 та 3 семестрах.

Здобувачі вищої освіти мають право самостійно за узгодженням відповідних кафедр, адміністрацією факультету добирати для себе місце проходження практики і пропонувати його для використання. У цьому випадку здобувач вищої освіти повинен подати на їх розгляд клопотання від бази практики (Додаток А) за 2 тижні до початку проходження практики.

Перед початком практики проводиться настановча конференція, в якій беруть участь магістри-практиканти, групові керівники та керівник практикою на факультеті. На ній відповідальний за проведення практики знайомить здобувачів, керівників, з наказом ректора, вимогами щодо проходження практики, обов'язками практикантів, їх групових керівників.

Груповими керівниками-методистами виробничої практики у початковій школі призначаються викладачі кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі, методистами – викладачі кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі; викладачі кафедри виховних технологій та педагогічної творчості.

Груповими керівниками-методистами виробничої практики в закладах дошкільної освіти призначаються викладачі кафедри дошкільної освіти.

Груповий керівник-методист:

- перед початком практики забезпечує необхідною документацією з практики методистів, керівників баз практик, здобувачів вищої освіти;
- проводить інструктаж з техніки безпеки і охорони праці та контролює умови праці і побуту студентів;
- повідомляє здобувачів вищої освіти про порядок звітності з практики;
- контролює виконання здобувачами вищої освіти правил внутрішнього трудового розпорядку на місці проходження практики, організовує облік відвідування бази практики здобувачами вищої освіти й методистами;
- допомагає здобувачам вищої освіти скласти індивідуальний план роботи на весь період практики (навчальна діяльність, виховна робота та ін.);
- у перший день практики разом з методистами кафедр та адміністрацією від бази практики закріплює здобувачів вищої освіти за місцем проходження практики;
- проводить засідання з академічною групою здобувачів вищої освіти щодо питань організації і проведення практики;
- раз на тиждень перевіряє щоденник спостережень, записує зауваження та поради щодо подальшої роботи здобувача вищої освіти, контролює ведення практикантами документації, затверджує індивідуальний план роботи;
- надає практикантам консультації щодо виконання програми практики;

- надає методичну допомогу в оформленні документації;
- групові керівники-методисти з методистами, класними керівниками, учителями-предметниками визначають теми залікових уроків, занять, виховних заходів, які будуть проводитися практикантами та відвідує залікові виховні заходи, уроки, заняття, аналізує, оцінює їх;
- перевіряє й аналізує документацію, подану здобувачем вищої освіти після закінчення практики; за результатами практики складає звіт і подає його керівнику практики по факультету;
- бере участь у факультетських настановчих і підсумкових конференціях з практики, нарадах на базі практики з питань організації і проведення практики;
- бере участь у проведенні загального підсумку з практики; разом з методистами, керівником практики по факультету оцінює роботу здобувача вищої освіти, виставляє у відомість та залікову книжку загальну оцінку з практики.

Методист:

- разом з груповими керівниками-методистами практики від університету, керівником бази практики закріплює здобувачів вищої освіти за місцем проходження практики;
- спільно з керівником практики від бази практики визначає види роботи;
- спостерігає за практичною діяльністю здобувачів вищої освіти, визначає їх рівень підготовки до професійної діяльності, диференційовано підходить до завдань, які повинен виконати практикант;
- бере участь у настановчій і підсумковій конференціях, нарадах з питань практики на факультеті, базі практики;
- надає студентам консультації щодо виконання програми практики;
- бере участь у проведенні заліку з практики і разом з керівником практики по факультету, груповим керівником-методистом оцінює роботу здобувача вищої освіти;
- аналізує документацію, подану здобувачами вищої освіти, складає звіт за наслідками практики і подає його завідувачу кафедри та груповому керівникові-методистові;
- з учителем-предметником визначає теми залікових уроків, предметних виховних заходів, що будуть проводитися студентами-практикантами;
- затверджує конспекти уроків, виховних заходів, занять;

- відвідує залікові уроки, заняття, виховні заходи, аналізує й оцінює їх;
- у разі необхідності проводить показові уроки, заняття, виховні предметні заходи чи їх фрагменти;
- здійснює методичне керівництво педагогічною практикою здобувачів вищої освіти, консультує їх з актуальних питань навчання, виховання, професійної орієнтації учнів, роботи з батьками тощо.

Обов'язки здобувачів вищої освіти у період проходження практики:

до початку практики:

- вивчити правила охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- отримати в керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів і з'ясувати терміни їх здачі.

під час проходження практики:

- своєчасно прибути на місце проходження практики;
- виконувати всі завдання, передбачені програмою практики у повному обсязі;
- дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- розробити графік проведення занять та довести його до відому керівників практики;
- відвідувати та здійснювати аналіз заняття у своїх колег-практикантів;
- нести відповідальність за виконану роботу.

після завершення практики:

- протягом чотирьох днів здати звітну документацію методистам для перевірки;
- підготуватися до захисту практики і отримати оцінку виконаної роботи;
- взяти участь в роботі підсумкової конференції.

V. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Звітна конференція із захисту практики відбувається у присутності комісії, яка призначається розпорядженням декана, до складу якої входять керівники практики від закладу вищої освіти і, за можливості, від баз практики, викладачі кафедр.

У II семестрі (виробнича практика в початковій школі) видом підсумкового контролю є диференційований залік, в III семестрі (виробнича практика в закладах дошкільної освіти) – екзамен.

Характеристика про роботу здобувача вищої освіти завіряється

керівником установи бази практики.

Вимоги до звіту. Загальна форма звітності здобувача вищої освіти за практику – це письмовий звіт, підписаний здобувачем вищої освіти, груповим керівником та методистами. Письмовий звіт разом з іншими документами, визначеними робочою програмою практики (щоденник, характеристика (виробничі практики) подається на перевірку груповому керівнику практики від університету.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з проблеми охорони праці, висновки і пропозиції, список використаної літератури та інше (Додаток Б).

Захист виробничої практики відбувається в формі короткої доповіді здобувача вищої освіти, керівника з наступним обговоренням комісії. Оцінювання практики здобувачів вищої освіти відбувається згідно шкали оцінювання ECTS. Здобувачі вищої освіти, які навчаються за індивідуальним графіком, працюють за фахом і місце роботи яких відповідає вимогам програми практик, подають витяг з трудової книжки (або ксерокопію трудової книжки, завірена керівником установи), довідку з місця роботи (якщо він працює за сумісництвом) та характеристику, звіт, робочу документацію із наступним її поверненням здобувачу вищої освіти. Загальна оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість та залікову книжку за підписом групового керівника після перевірки робочої документації всіма методистами за наявності їх підписів на титульній сторінці робочої документації. Оцінка за практику враховується стипендіальною комісією при визначенні рейтингу успішності здобувача вищої освіти. Здобувачі вищої освіти, які не пройшли практику або частину практики з поважних причин, мають право на її продовження у вільний від навчання час при наявності відповідних документів. Здобувач вищої освіти, який отримав незадовільну оцінку з практики, відраховується з університету. Підсумки проведення виробничої практики в початковій школі обговорюються на засіданні кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі, а виробничої практики в закладах дошкільної освіти – на засідання кафедри дошкільної освіти.

VI. ЗМІСТ ПРАКТИК ЗА ВИДАМИ

Виробнича практика в початковій школі

6.1. Мета практики:

- поглиблення і закріплення теоретичних знань з педагогіки, психології та методик початкового навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у ЗВО та застосування їх під час виконання конкретних педагогічних завдань у школі;
- формування і розвиток у майбутніх учителів педагогічної майстерності під час виконання ними обов'язків вчителя;
- виховання інтелектуальних, моральних, естетичних та інших якостей, інтересу і любові до обраної професії, потреби до самоосвіти, вироблення творчого, навчально- і науково-дослідницького підходу до педагогічної діяльності.

6.2. Завдання практики:

- формування специфічних професійно-педагогічних умінь вчителя початкової школи;
- формування умінь відбирати навчальний матеріал, обґрунтовано вибирати і застосовувати різноманітні форми і прийоми навчання, технічні засоби навчання;
- застосування і поглиблення знань, набутих в процесі теоретичного навчання у ЗВО, інтеграція знань із суспільно-політичних, психолого-педагогічних і спеціальних дисциплін;
- знаходження шляхів педагогічно правильного розв'язання завдань виховання на уроках і в позакласній роботі;
- вироблення педагогічного такту і вміння тримати себе в дитячому колективі;
- формування творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності;
- добирати та реалізовувати різноманітні методи і прийоми, спрямовані на творче розв'язання завдань різностороннього розвитку і виховання учнів молодшого шкільного віку в сучасних умовах.

6.3. Зміст діяльності здобувачів вищої освіти

Змістовий модуль 1. Навчальна діяльність

1. Участь у настановчій та підсумковій конференціях.
2. Ознайомлення з освітнім закладом (бесіди з адміністрацією, вчителями).

3. Аналіз календарних та поурочних планів вчителів, плану виховної роботи класу, ознайомлення з класною документацією.

4. Складання індивідуального плану роботи на час проходження педагогічної практики.

5. Відвідування уроків у своєму класі всіх уроків та інших занять вчителя, їх конспектування.

6. Ведення педагогічного щоденника.

7. Підготовка та проведення уроків з навчальних дисциплін за період проходження практики.

8. Проведення позаурочних форм освітньої роботи.

9. Індивідуальна навчальна робота з учнями.

Змістовий модуль 2. Виховна діяльність

1. Відвідування позакласних виховних заходів у своєму та інших класах, їх обговорення.

2. Підготовка, проведення та обговорення виховних заходів.

3. Підготовка і проведення індивідуальної виховної роботи з учнями.

4. Робота з батьками. Допомога вчителю у підготовці та проведенні батьківських зборів.

Змістовий модуль 3. Методична діяльність

1. Консультації у вчителів та методистів з організаційних та методичних питань.

2. Ознайомлення з методичним кабінетом школи, роботою методичного об'єднання вчителів початкових класів, педагогічної ради, часткова участь у методичній роботі семінарів.

3. Допомога вчителю в обладнанні кабінету.

4. Виготовлення дидактичного матеріалу.

5. Опрацювання методичної літератури. Вивчення шкільної документації та матеріалів передового досвіду вчителів.

Змістовий модуль 4. Дослідницька діяльність

1. Психолого-педагогічне вивчення окремих учнів і колективу класу шляхом використання різних методів: спостереження за дітьми, бесіди з ними, педагогами і батьками, анкетування, узагальнення незалежних характеристик, соціологічне вивчення та ін.

2. Робота над змістом теми магістерського дослідження.

3. Підбір технологій для реалізації завдань дослідження.

4. Виконання емпіричних досліджень з теми магістерського дослідження.

6.4. Форми звітності здобувачів вищої освіти

У визначений термін студенти, які пройшли педагогічну практику, зобов'язані подати матеріали практики на кафедру. Оприлюднити результати проходження педагогічної практики під час роботи підсумкової конференції у присутності колег-студентів, методистів, керівників.

Звітна документація:

1. Педагогічний щоденник.

В щоденнику повинна бути відображена наступна робота студента-практиканта в школі:

- список учнів;
  - план розміщення учнів у класі;
  - розклад дзвінків у школі;
  - розклад уроків у класі, за яким закріплений студент;
  - графік залікових уроків студента-практиканта;
  - індивідуальний план студента-практиканта на весь період практики;
  - психолого-педагогічний аналіз уроків (10).
2. Розробки планів конспектів уроків з дисциплін, які читаються в класі:
- української мови та читання (10);
  - математики (10);
  - інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (10);
  - фізичної культури (2);
  - інтегрованого курсу «Мистецтво» (2).
3. Конспекти виховних заходів (2).
4. Характеристика на студента-практиканта з місця проходження педагогічної практики (завірена директором, додаток Б).
5. Звіт студента про проведену роботу під час проходження практики (завірений студентом та методистом, додаток В).
6. Дидактичні матеріали, фотографії.
7. Опис досвіду педагогічної роботи вчителя з різних напрямів роботи з учнівським колективом.

Вся звітна документація здається після закінчення практики в триденний термін груповому керівнику.

6.5. Норми/критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час практики

№ п/п	Зміст роботи, виконаної студентом	Кількість балів
1.	<i>Загальне оформлення та ведення педагогічного щоденника</i>	<i>Максимальна кількість балів 20</i>
1.1.	В щоденнику частково описана робота студента-практиканта. Допущені граматичні помилки та помилки в оформленні.	5-9

1.2.	В щоденнику у повній мірі описана робота, але були допущені неточності різного характеру.	10-15
1.3.	В щоденнику детально та послідовно викладена робота студента-практиканта. Помилки відсутні.	16-20
2.	<i>Розробка планів конспектів уроків та їх проведення</i>	<i>Максимальна кількість балів 60</i>
2.1.	Підготовка до уроків відповідає методичним вимогам, але були допущені незначні помилки методичного характеру.	1-12
2.2.	Підготовка до уроків відповідає методичним вимогам.	13-20
2.3.	Уроки проведені із чисельними методичними помилками. Допущені помилки стосуються фактичного навчального матеріалу та методики навчання.	1-17
2.4.	Уроки проведені із методичними помилками. Допущені помилки стосуються лише методики проведення уроку.	18-34
2.5.	Уроки проведені на високому науково-методичному рівні.	35-40
3.	<i>Розробка та проведення виховних заходів</i>	<i>Максимальна кількість балів 10</i>
3.1.	Розробка плану-конспекту виховної години (заходу) та презентації	1-3
3.2.	Проведення виховної години	4-7
4.	<i>Захист практики</i>	<i>Максимальна кількість балів 10</i>
Всього:		100

Шкала оцінювання навчальної діяльності студентів під час проходження практики:

90-100 – відмінно (A);

82-89 – дуже добре (B);

75-81 – добре (C);

67-74 – задовільно (D);

60-66 – достатньо (E);

35-59 – незадовільно (з можливістю повторного складання) (FX).

Оцінка «відмінно» – всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння студента застосовувати і творчо використовувати педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами педагогічної діяльності. Виявлено вміння проводити заняття з застосуванням інноваційних технологій педагогічної діяльності, будувати стосунки з учнями та вчителями. Також продемонстрована активність та ініціативність у підготовці та проведенні занять з учнями. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника від бази та університету завірені печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «відмінно».

Оцінка «дуже добре» – завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння студента застосовувати педагогічні та методичні знання, пов'язані з особливостями і засобами педагогічної діяльності. Виявлено вміння проводити заняття, але заняття шаблонні, не виявлено творчого, індивідуального підходу. Виявлено вміння встановлювати контакт з учнями та вчителями. Звіт подано у встановлений термін, який містить всі структурні елементи. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника від бази та університету завірені печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «добре».

Оцінка «добре» – завдання практики виконано, але неповно, в ході виконання завдань, зокрема підготовка до уроків, допускалися незначні помилки. Виявлено вміння проводити заняття, але заняття шаблонні. Звітна документація оформлена згідно вимог. У щоденнику студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є характеристика, підписи керівника від бази та університету завірені печаткою. Характеристика-відгук позитивна, оцінка керівника за практику від бази – «добре».

Оцінка «задовільно» – завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань допускалися помилки. Звітну документацію оформлено за встановленими програмою з виробничої практики вимогами, але подано із запізненням. У документах студента-практиканта зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, є підписи вчителів, керівників практики. Щоденник не вірно оформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».

Оцінка «достатньо» – завдання виконано з помилками. Всі завдання практики виконувалися, але допущені неточності. Звітну документацію або оформлено з помилками, або подано із запізненням. У документах студента-практиканта в цілому зафіксовано зміст роботи протягом усього періоду проходження практики, присутні не всі підписи вчителів. Щоденник недооформлено. У характеристиці-відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».

Оцінка «незадовільно (з можливістю повторного складання)» – завдання невиконані. Виявлені проблеми встановлення контакту, не сформовані вміння проводити відповідні види педагогічної діяльності. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутній щоденник, характеристика-відгук. Для представлення до захисту на засіданні комісії, робота студента

повинна бути оціненою керівником практики на робочому місці – до 59 балів.

Виробнича практика в закладах дошкільної освіти

6.1. Мета практики:

Метою педагогічної практики є забезпечення зв'язку між теоретичною та практичною підготовкою здобувачів вищої освіти, формування у них системи компетентностей для виконання професійних функцій вихователя дітей дошкільного віку.

6.2. Завдання практики:

- творче використання в педагогічній діяльності вихователя закладу дошкільної освіти теоретичних знань і практичних умінь, набутих у процесі вивчення психолого-педагогічних та спеціальних дисциплін;
- встановлення зв'язків між теоретичними знаннями, отриманими під час вивчення психолого-педагогічних та методичних дисциплін, і практикою;
- ознайомлення з сучасним станом освітньої роботи у закладах дошкільної освіти та передовим педагогічним досвідом, розширення знань про керівництво дошкільною освітою з боку управління освіти міста (району);
- формування у здобувачів вищої освіти умінь організувати навчально-виховний процес у закладі дошкільного освіти, проводити заняття з використанням сучасних інноваційних технологій навчання й виховання;
- спостерігати, аналізувати організаційні моменти педагогічного процесу, здійснювати окремі форми контролю навчально-виховного процесу в закладах дошкільної освіти;
- становлення та розвиток професійних умінь і навичок, виховання професійно-значущих якостей особистості, потреби у педагогічній самоосвіті;
- удосконалення вмінь налагоджувати взаємини з вихованцями та їх батьками на основі особистісно-орієнтованої моделі педагогічного спілкування;
- виховування стійкого інтересу й любові до педагогічної професії, розвиток творчої ініціативи та здатності реалізовувати особистісний творчий потенціал;
- формування творчого дослідницького підходу до педагогічної діяльності, розвиток дослідницьких здібностей та умінь, сприяння розвитку наукового потенціалу бакалаврів.

6.3. Зміст діяльності здобувачів вищої освіти про практику

Практичне ознайомлення з питаннями організації діяльності закладу дошкільної освіти. Практикант проводить бесіди із керівником і працівниками закладу, анкетування, спостерігає за ходом виконання ними посадових обов'язків, оглядає приміщення, ділянку, обладнання та інвентар, аналізує ділову документацію. Аналізує ефективність розподілу обов'язків між завідувачем та методистом.

Протягом 1-2 днів спостерігає за роботою завідувача закладу дошкільної освіти і за роботою методиста, фіксує її зміст та витрати часу на вирішення кожного завдання окремо. В ході аналізу визначає, виконанню якої управлінської функції було приділено найбільше часу, оцінює ефективність вибору методів керівництва.

На основі вивчення документації, інформації, одержаної в ході бесід, а також результатів спостереження та аналізу роботи завідувача студент складає циклограму 1 робочого тижня керівника дошкільного закладу (циклограма оформляється на окремих аркушах, які слід вклеїти в кінці щоденника).

Контроль за освітнім процесом закладу дошкільної освіти. Протягом практики студент аналізує навчально-виховну роботу з різних розділів програми в усіх вікових групах ЗДО. Тематика і зміст контролю визначається згідно річного плану закладу та календарних планів завідувача і методиста. Для виконання даного завдання студент завчасно добирає схеми спостереження й аналізу різних форм навчально-виховної роботи з дітьми дошкільного віку, діагностичні методики.

За дорученням завідувача та методиста практикант аналізує й затверджує календарні плани навчально-виховної роботи вихователів та інших педагогічних працівників (музичного керівника, інструктора з фізичного виховання).

Разом із завідувачем чи методистом, а також самостійно студент перевіряє готовність вихователів до робочого дня. Щоденно переглядає та аналізує заняття, режимні процеси, ігрову, трудову діяльність дітей, а також навчально-виховну роботу в повсякденному житті. Проводить діагностику знань, умінь і навичок дітей в різних вікових групах. На основі одержаних даних оцінює ефективність педагогічної діяльності вихователів, дає рекомендації щодо вдосконалення навчально-виховної роботи. Надає необхідну консультативно-методичну допомогу. Зміст всіх спостережень та повний аналіз освітнього процесу з висновками і рекомендаціями практикант записує у щоденник.

За дорученням керівника закладу проводить тематичну перевірку навчально-виховної роботи з одного із розділів програми в одній віковій групі. За підсумками перевірки оформляє довідку, в якій формулює конкретні висновки щодо стану навчально-виховної роботи та складає рекомендації щодо її покращення.

Організація і проведення різних форм методичної роботи в дошкільному навчальному закладі. Відповідно до річного плану дошкільного навчального закладу, враховуючи результати діагностики та аналізу педагогічного процесу, практикант готує і самостійно проводить одну із форм методичної роботи для педагогічних працівників дошкільного закладу (групову консультацію, семінар, семінар-практикум, відкритий перегляд навчально-виховного процесу тощо). Студент формулює мету і завдання методичного заходу, визначає методи навчання працівників, добирає необхідний науково-теоретичний, методичний та практичний матеріал, готує наочність, дидактичні посібники, складає рекомендації щодо використання набутих знань і умінь в практиці роботи з дітьми. При потребі, як на етапі підготовки, так і безпосередньо під час проведення, практикант може залучити інших працівників, чітко визначивши їх роль. Студент оформляє розгорнутий план обраної форми методичної роботи з тезами доповідей, описом завдань тощо. До цих матеріалів після проведення практикантом методичного заходу додається коротка рецензія завідувача, де міститься оцінка рівня проведення.

За вказівками завідувача та методиста протягом періоду практики студент працює над вдосконаленням роботи методичного кабінету дошкільного закладу: добирає нові матеріали, методичні розробки, виготовляє наочні посібники, атрибутику до ігор, складає анотації на нові посібники та публікації періодичних видань, організовує виставки тощо.

Про хід та результати організаційно-методичної практики студент доповідає на педагогічній раді дошкільного навчального закладу.

Звітність про проходження організаційно-методичної практики.

Після завершення практики студент обробляє зібраний матеріал і складає звіт, в якому подає аналіз власної роботи під час організаційно-методичної практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на власні здобутки.

6.4. Форми звітності здобувачів вищої освіти

За результатами виробничої педагогічної практики студенти подають таку **робочу документацію**:

- індивідуальний план-графік практик, який передбачає види робіт, кількість годин, терміни їх виконання (заплановані дати початку і закінчення

роботи), місце проходження практики, характеристику очікуваних результатів.

- щоденник спостережень за період практики, з ґрунтовним аналізом проведеної студентом-практикантом роботи. Структура його оформлення і записів у ньому наступна: титульний аркуш, який містить відомості про студента, назва практики, відомості про місце проходження практики із зазначенням прізвища, імені, по-батькові та посади керівника; щоденні записи, що включають дату, зміст і обсяг роботи, зауваження та пропозиції практиканта.

- довідка про результати тематичної перевірки роботи закладу дошкільної освіти.

- план проведення методичного заходу (організованого практикантом) з рецензією методиста.

- дидактичний матеріал, який виготовлявся;

- опис передового педагогічного досвіду одного з педагогів закладу дошкільної освіти;

- фото- та відео- матеріали.

(Для студентів, які проходять практику за місцем проживання або працевлаштування – обов'язковий відео звіт та фото матеріали)

Звітна документація:

1. Характеристика студента-практиканта, видана закладом дошкільної освіти та завірена печаткою та підписом завідувача ЗДО.

2. Звіт студента про практику, який повинен мати чітку структуру (за підписами студента-практиканта та керівника практики).

Письмовий звіт студента про проходження навчальної педагогічної практики має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати висновки і пропозиції (за підписами студента-практиканта та керівника практики).

Робоча та звітна документація з практики, здається студентами-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики груповому керівнику, який призначає дату проведення підсумкової конференції. На захисті практики заслуховуються звіти студентів, обговорюються результати, дається оцінка роботи кожного студента, яка охоплює всі напрями його діяльності під час практики.

Студенти, які працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик на захист надають свою робочу документацію (із наступним її поверненням), характеристику, звіт.

6.5. *Норми/критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час практики*

Критерії оцінювання практики

№ п/п	Види робіт	Кількість балів
1	Спостереження і аналіз виконання управлінських функцій адміністрації закладу	0-10
2	Самостійна робота студента-практиканта на посаді організатора дошкільної освіти	0-20
3	Проведення практикантом методичного заходу	0-10
4	Проведення однієї із форм методичної роботи для педагогічних працівників дошкільного закладу (групову консультацію, семінар, семінар-практикум, відкритий перегляд навчально-виховного процесу тощо)	0-10
6	Ведення педагогічного щоденника	0-10
	Доповідь на педагогічній раді закладу дошкільної освіти	0-10
7	Підготовка та оформлення наочності, дидактичних посібників	0-10
8	Оформлення і своєчасне подання звітної документації про виробничу практику	0-10
9	Презентація результатів проходження практики на звітній конференції (відео або медіа презентація в програмі PowerPoint)	0-10
	Загальна кількість балів	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90–100	Відмінно	Зараховано
82–89	Добре	
75–81		
69–74		
60–68	Задовільно	
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінки діяльності здобувачів вищої освіти під час практики
 90 - 100 балів – А («відмінно») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики здійснена практикантом на належному рівні;

практикант проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи, знає і вміє застосувати у практичній діяльності сучасні технології і нові інформаційні засоби, користується повагою та авторитетом серед колективу бази практики, методистів, керівників практики; здав у визначений термін оформлену на належному рівні документацію.

82 – 89 балів – В («дуже добре») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики практикантом проведена на достатньому рівні; були допущені незначні помилки у період проходження практики, але міг самостійно їх виправити або пояснити їх причину; практикант не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; про його діяльність добре відізналися колектив, в якому він перебував у період проходження практики, подав у визначений термін керівнику правильно оформлену документацію.

75 – 81 балів – С («добре») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики проведена на достатньому рівні; практикант допустив незначні помилки при виконанні завдань практики, проте не завжди міг самостійно їх виправити або пояснити у процесі аналізу їх причину; у ході практики був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи: одержав добрі відгуки колективу бази практики, керівника; подав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою групового керівника практики.

69 – 74 балів – D («посередньо») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики проведена на задовільному рівні; здобувач вищої освіти проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності практиканта у період проходження практики одержала позитивні відгуки; із невеликим запізнення подав документацію.

60 – 68 балів – E («задовільно») ставиться здобувачу вищої освіти в тому випадку, коли: робота проведена на задовільному рівні; проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності на базі практики практиканта з боку керівника практики – «задовільна»; подав невчасно документацію, яка потребує доповнень і виправлень.

35 – 59 балів – FX («незадовільно»). Відсутня систематичність у роботі практиканта. Виконав на низькому професійному рівні роботу, передбачену програмою з практики. Допускав помилки, пов'язані зі знанням теоретичного матеріалу та виконанням практичних завдань. Отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні заліку за практику, але за

певних умов може повторно пройти практику і отримати позитивну оцінку. Подав документацію з великим запізненням (2 тижні по завершенню практики), допустивши при цьому значні помилки в її оформленні.

0 – 34 балів – F («незадовільно»). Практикант не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку за практику. Не подав документації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Положення про організацію практик в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (денної та заочної форми навчання) від 26.01.2021 р. / Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. URL: <https://cutt.ly/fJVbUNr> (дата звернення: 03.05.2022).
2. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). *Історія української школи і педагогіки* : хрестоматія / уклад. О. О. Люба; за ред. В. Г. Кременя. Київ: Знання, 2005. С. 600–623.
3. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-п> (дата звернення: 07.05.2022).
4. Закон України «Про освіту» (зі змінами 2019 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n2> (дата звернення: 07.05.2022).
5. Педагогічна практика [Текст] / МОН молодь спорту України, Уманський ДПУ імені Павла Тичини ; уклад. М. Т. Мартинюк, О. В. Гнатюк, Т. Л. Годованюк, Н. М. Стеценко. Вид. 3-тє, переробл. та допов. Умань : Жовтий О. О., 2013. 181 с.
6. Мороз І. В., Ярошенко О. Г. Педагогічна практика студентів у загальноосвітніх навчальних закладах : навчальний посібник / МОН України. НПУ імені М. П. Драгоманова. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. 90 с.
7. Шулдик В. І., Шулдик Г. О. Педагогічна практика : навчально-методичний посібник. Вид. 2-ге, змінене й доповнене. Умань : Жовтий О. О., 2013. 162 с.
8. Книга методиста: довідково-методичне видання / Упорядник Н. І. Шинкарук. Харків : ТОРСІНГ ПЛЮС, 2005. 352 с.
9. Островерхова Н. Аналіз уроку: концепції, методики, технології. Київ, 2003. 175 с.
10. Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні. *Організація виховного процесу в сучасному загальноосвітньому навчальному закладі*: науково-методичний посібник. Суми : ТОВ Видавництво «Антей», 2006. С. 265–302.
11. Нова українська школа: основи Стандарту освіти. Львів, 2016. 64 с.
12. Мазоха Д. С., Опаначенко Д. С. Педагогіка : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 232 с.
13. Базовий компонент дошкільної освіти»: [затв. Рішенням Колегії МОН України і Президії НАПН України] / науковий кер.: Богуш А. М., дійсний член НАПН України, проф., д-р пед. наук; авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л. та ін. Київ : Видавництво, 2012. 26 с.

14. Крутій К. Л. Планування роботи сучасного дошкільного навчального закладу: поняття, особливості, умови ефективної реалізації. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС.ЛТД», 2005. 208 с.

15. Попиченко С. С., Рогальська Н. В. Педагогічна практика студентів спеціальності «Дошкільне виховання»: навчально-методичний посібник. Умань : ПП Жовтий, 2016. 116 с.

Додаток А

Декану факультету початкової освіти
Уманського державного
педагогічного університету
імені Павла Тичини
професору Борису ЯКИМЧУКУ

Директора

_____

(назва закладу)
Іванова Івана Івановича

КЛОПОТАННЯ

Прошу направити здобувача(ку) вищої освіти факультету початкової освіти _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

для проходження виробничої практики з _____
на базі _____

(назва закладу)

Керівництво від бази практики гарантує:

1. Призначити наказом кваліфікованих спеціалістів для безпосереднього керівництва практикою.
2. Створити необхідні умови для виконання здобувачами вищої освіти програм практики, не допускати використання їх на посадах та роботах, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності.
3. Забезпечити здобувачам вищої освіти умови безпечної роботи на кожному робочому місці. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони праці: ввідний та на робочому місці. У разі потреби навчати здобувачів вищої освіти протягом проходження практики безпечних методів праці. Забезпечити спецодягом, запобіжними засобами, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, встановленими для штатних працівників.
4. Надати здобувачам вищої освіти і керівникам практики від навчального закладу можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики.
5. Під час практики здобувачі вищої освіти виконують всі правила внутрішнього розпорядку. Про всі порушення трудової дисципліни, внутрішнього розпорядку та про інші порушення повідомляти заклад вищої освіти.
6. Після закінчення практики дати характеристику (відгук) про кожного здобувача вищої освіти, в котрій відобразити якості підготовленого ним звіту.
7. Практику здобувачі вищої освіти проходять на безоплатній основі.

Дата

Директор закладу _____

**Характеристика (відгук)
на роботу здобувача вищої освіти групи**

_____

(прізвище, ім'я, по-батькові здобувача вищої освіти)

_____

_____

_____

« ___ » _____ 20 р.

*Посада керівника практики
від організації*

_____

(підпис)

_____

(прізвище, ініціали)

печатка

Необхідно зазначити про:

- рівень теоретичних знань, отриманих в університеті;
- наявність практичних навичок самостійного вирішення завдань за програмою практики;
- якості, які продемонстрував здобувач вищої освіти під час проходження практики;
- ступінь володіння й використання інноваційних технологій;
- вміння дотримуватись етичних правил поведінки;
- активність та ініціативність;
- ступінь володіння й використання форм та методів педагогічної діяльності;
- вміння будувати стосунки з учнями та вчителями;
- повноту виконання програми та індивідуального завдання;
- загальну оцінку проходження практики.

**Орієнтовна схема написання звіту про проходження педагогічної
практики студентами**

Звіт

студента _____ курсу _____ факультету

Уманського державного педагогічного університету

імені Павла Тичини

про педпрактику, проведenu у _____ школі

з _____ по _____ 20 р.

I. Навчальна робота

- 1.З яких предметів проходив практику.
- 2.Прізвища вчителів, до яких був прикріплений.
- 3.Скільки відвідав уроків у цих вчителів.
- 4.Скільки відвідав уроків з інших предметів (з яких).
- 5.Скільки написав рецензій аналізу уроків.
- 6.Які наочні посібники виготовлені.
- 7.Скільки занять провів суспільно корисної, продуктивної праці.

II. Методична робота

- 1.З якими документами школи познайомився.
- 2.Яку педагогічну та методичну літературу прочитав.

III. Виховна робота

- 1.До якого класу був прикріплений. Кількість учнів у класі.
- 2.Прізвище класного керівника.
- 3.Скільки разів був на класних зборах (виховних годинах). Скільки провів сам.
- 4.Скільки разів був на політінформаціях. Скільки провів сам.
- 5.Культпоходи, екскурсії.